

Slovenski dom

Štev. 163.

V Ljubljani, v torek, 21. julija 1942-XX.

Leto VII.

Izključna pooblaščenka za oglaševanje italijanskega in tujega
izvora: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Uredništvo in uprava: Kopitarjeva 6, Ljubljana.
Redazione, Amministrazione: Kopitarjeva 6, Lubiana.

Concessionaria esclusiva per la pubblicità di provenienza italiana
ed estera: Unione Pubblicità Italiana S. A., Milano.

Il bollettino n. 783

Puntate nemiche sul fronte egiziano respinte

Il Quartier Generale delle Forze Armate comunica:

Puntate nemiche sono state respinte nei settori settentrionale e centrale del nostro schieramento sul fronte egiziano; alcuni mezzi blindati avversari sono stati distrutti.

La caccia germanica ha attaccato una forte formazione di Hurricane abbattendone sette.

Le cattive condizioni atmosferiche hanno limitato le operazioni sull'isola di Malta, dove tuttavia alcuni importanti obiettivi venivano colpiti.

Vojno poročilo št. 783

Angleški sunki na bojišču v Egiptu odbiti

Uradno vojno poročilo št. 783 pravi:

Na severnem in srednjem odseku naše vojne razporeditve na egiptovskem bojišču so bili odbiti sovražniški sunki. Nekaj nasprotnikov hoklepnih vozil je bilo uničenih.

Nemški lovci so napadli močno skupino angleških letal vrste Hurricane ter jih 7 sestrelili.

Slabo vreme je omejevalo nastope proti otoku Malti, kjer pa je vseeno bilo nekaj važnih ciljev zadetih.

Operacijsko področje, 21. julija. s. Posebni dopisnik agencije Stefani poroča: Sovražnik je izvedel v zadnjih dneh posebno močne nastope proti naši razvrstitvi na ožini pri El Alameinu. Z ostanki edinic, ki smo jih v zagonitem na-

predovanju pogladi proti nilskemu ustju, in ojačen s četami, ki so prispele iz raznih predelov Srednjega vzhoda, je skušal dati svojim nastopom tu in tam posebno silovitost. Italijanske čete so vselej hrabro odbijale te napade, ki so jih izvrševali oddelki, ki se še niso udeleževali bojev. To delovanje je imelo do-

slej za Angleže za posledico precejšnje izgube. Razen večjega števila ujetnikov, so v zadnjih dneh izgubili tudi nad 30 tankov. Ako upoštevamo obrabo sovražnih oklepnih vozil v zadnjih dveh mesecih boja, ki je bil za italijanske čete zmagovit, so angleške izgube tem očitnejše, če tudi upoštevamo, da se je nasprotniku spraviti k ožini El Alameinu znatna ojačenja. Te izgube hkratu dokazujejo, da se italijanska vojna sila in hrabrost čet še vedno vsiljujeta sovražniku navzlic njegovim silovitim zamahom proti italijanski razvrstitvi.

Preganjalni boji na južni ruski fronti

Ruski napadi na Voronež odbiti — Angleški poleti na Bremen in Oldenburg

Hitlerjev glavni stan, 21. jul. s. Nemško vrhovno poveljstvo daje naslednjo uradno vojno poročilo:

Na južnem delu vzhodnega bojišča so, kar je deževje nehalo, v polnem teku preganjalni boji v smeri proti jugovzhodu. Oddelki napadanih in bojnih letal so uničili nasprotnikove kolone vzhodno od Rostova, razbili zveze, važne za preskrbo sovražnika ob ustju Dona ter so uspešno podpirali preganjalne boje v kolenu Dona.

Sovražnik je tudi večerj z mogočnimi silami napadel mostišče pri Voronežu. Vsak poskus za zopetno osvojitve mesta je bil strit v hudih bojih, deloma pa v protinapadalnih nastopih, ki jih je uspešno podpiralo letalstvo. Med temi boji je bilo uničenih 36 izmed 60 nastopajočih oklepnih voz.

Podnevi in ponoči so letala napadala okoli Moskve železniške cilje in to z uničevalnim uspehom.

Južno od Ilmenskega jezera so spodleteli sovražniški krajevni napadi. Med temi boji je bila uničena neka boljševiska skupina ter razbitih 19 sovražniških oklepnih voz.

S posebnim uspehom so letala večerj bombardirala pristaniški predel pri Murmansku. Po ladjedelnicah, skladiščih avtomobilov in goriva so ugotovili velike požare. Lovski piloti so med temi nastopi ob zalivu Kola sestrelili 17 sovražniških letal.

V Severni Afriki je prišlo na obeh straneh do boje delavnosti krajevnega pomena. Severovzhodno od Londona je neko bojno letalo podnevi vrglo bombe na sredo važne orožarne. Na predelu ob nemško-holandski meji je eno angleško letalo vrglo večerj nekaj bomb na naseljena predela. Letalo je bilo sestreljeno. Angleško letalstvo je s šibkimi silami ponoči napadlo

nekatero kraje ob Nemškem zalivu, zlasti mesti Bremen ter Oldenburg. Civilno prebivalstvo je imelo izgube. Sestreljena so bila tri nasprotnikova letala.

Med zmagovitimi obrambnimi boji na mostišču pri Voronežu se je posebno odlikovala šlezjska pehotna divizija. Roj lovskih let la>Udet je dosegel svojo 500. letalsko zmago.

Vesti 21. julija

Dalmatinski guverner Bastianini je večerj sprejel okrajne in občinske komisarje ter zastopnike raznih ustanov. Orisal jim je politični in upravni položaj v pokrajini ter določil kakšne so njihove dolžnosti in njihova odgovornost. Posebej je poudaril pomen dela, ki ga morajo komisarji opraviti na priključenem ozemlju bodisi glede politike, uprave ali socialne pomoči. Dal je tudi točno navodila za nadaljine delo.

Strahovita toča je opustošila okolico katalonskega mesta Gerone v severni Španiji. Povzročila je veliko škodo na poljih, vinogradih in hišah, saj je posamezno zrno toče bilo težko tudi čez 200 gr.

Japonska oblast v zasedenem Honankou je zaradi zagotovitve prehrane, nainuinejšega vprašanja, razdelila hongkongsko področje na nove upravne predele.

Biški japonski ministrski predsednik Hirota se mudi na uradnem obisku v Siamu.

Nad Finskim zalivom so prednočnim močno nastopala sovietska letala, ki so metala bombe na razna mesta, pravi finsko uradno vojno poročilo.

Zaradi štednje s papirjem je madžarska vlada prepovedala izdajati vso knjižno ploščo, umazane liste, romane itd. Odslej bo dovoljeno izdajati samo dela in tiskovine, ki so oprečljive s stališča umetniške, npravnstvene in narodne koristnosti in ki ne zastrupljajo mišljenja madžarskih ljudskih množic.

Vseameriško prostovoljsko vojsko bi rad ustanovil brazilski državni predsednik Vargas. V to vojsko bi sprejemali državljane vseh severno ameriških in južnoameriških držav. Dva ubegla angleška častnika, ki sta prišla iz ujetništva čez Španijo, so aretirali na Portugalskem, v mestu Porto Alegre. Častnika so internirali.

Praznik romunskega letalstva

Bukarešta, 21. julija. s. Romunsko letalstvo je večerj praznovalo svojo slavo. Pri tej priliki so listi objavili obračun o delu romunskih letalskih sil med sedanjo vojno. V prvem vojnem razdobju, na področju do Dnjestra, so romunska letala med skupinskimi napadi na sovietska letališča uničila na tleh 104 letala, 77 so jih sestrelila v spopadih. 51 pa jih je zbil to pništvo. V drugem razdobju, od Dnjestra pa do obkolitve Odese so v številnih napadih na umikajoče se nasprotnikove oddelke Romuni v boju zbili 37 letal, 16 so jih uničili na tleh, 16 pa jih je sestrelilo protiletalsko to pništvo. Pri napadih na zbiranje sovietskih čet okoli Odese so pa en sam dan zbili 42 sovietskih strojev.

Nadlegovalni angleški poleti nad severovzhodno Nemčijo

Berlin, 21. julija. s. Iz pooblaščenega vira poročajo, da so prednočnim angleški bombniki izvajali nadlegovalne napade vzdolž obrežja severovzhodne Nemčije, pa brez uspeha. Po dozdaj dolhili poročilih so bila tri napadajoča letala sestreljena.

»Potrebujemo ladij« — geslo ob dnevu angleške mornarice

Rim, 21. julija. s. Razlagalec angleškega radia je razlagal angleškemu ljudstvu pomen slavlja ob dnevu mornarice, ki so ga proslavljali v Angliji v nedeljo. Sprito položaja angleške mornarice, ki je vse prej kakor rožnat, so se proslave omejile le na poslanico kralja in na skupne molitve za mornarje in za uspeh vojnih in trgovskih mornariških enot. »Naše ljudstvo — je dejal razlagalec — razume težki položaj plovbe in mora pomagati z vsemi sredstvi, da se to izboljša. Nove ladije, ki jih izdelujemo, sičier sproti nadomeščajo izgubo ladij, ne morejo pa nadomestiti izgub mornarjev in potopljenega blaga. Radijski razlagalec je potem poudaril, da je nasprotnik z »nekač uspeha« izvajal britansko mornarico, in izrazil svoje obžalovanje, da niso bile objavljene izgube britanske mornarice, ker bi utegnile biti prevelike in preveč razburiljive. Razlagalec je za zaključek izrekel upanje, da se bo na obeh straneh Atlantskega morja naglo povečalo izdelovanje ladij, da se bo imperij lahko postavil po robu nevarnosti, ki se kaže na obzorju. »Potrebujemo ladij«, je razlagalec zaključil ponovno in s poudarkom, »potrebujemo ladij in le ladij«.

Velikanske naloge nemškega kmetijstva v sedanji vojni in po vojni

Berlin, 21. julija. s. Državni tajnik v nemškem kmetijskem ministrstvu Herbert Backe je na sestanku poljedelskih voditeljev iz zgornjega Podonavja govoril o nalogah nemškega kmetijskega prebivalstva v vojni. Med drugim je ugotovil, da je nemški narod zadnja tri leta lahko dosegel zmago tudi na področju žitne politike. Ne samo, da je dal važen prispevek za prehrano Nemčije, marveč je omogočil tudi pošiljanje živil v druge evropske države. Vprašanje o pomanjkanju prostora je zdaj rešeno in danes vabijo nemške kmete na delo druga obširna polja, ki jih je zavzela armada.

Zato danes nemški kmetije stoje pred velikanskimi nalogami, zlasti pred nalogo, zagotoviti osnove za prehranjevalno samozadostitev

Evrope. Govornik je poudaril, da bo seveda za izkoriščanje novih prostorov, ki jih je zavzela vojska, zlasti na bivšem sovietskem ozemlju, treba narediti ceste, velika električna podjetja ter še mnogo drugih del. To je Nemčija začela že med vojno; ona mora preskrbeti in za vsako ceno zagotoviti prehrano ljudstva z delavci, ki so prišli na delo v Nemčijo, ko je naraslo število pripadnikov oboroženih sil.

Nato je govoril o cenah in o drugih posebnih ukrepih nemških oblasti za pomnožitev poljskih pridelkov. Zaključil je, da bodo nemški kmetje poklicani danes, še bolj pa jutri, naj uresničijo novo vojno gospodarstvo v Nemčiji in v novih pokrajinah na vzhodu.

Bolgarski tisk praznuje 100 letnico obstoja

Letos obhaja bolgarski narod pomembno obletnico — stoletnico bolgarskega tiska. Tako bolgarsko, kakor tudi svetovno časopisje posveča temu jubileju obširne članke, v katerih poveljuje samobitnost bolgarskega naroda.

Tokrat ne bomo obravnavali začetka in razvoja zgodovinskih bolgarskih spisov tam od kronik Pajsija do prvih izdaj rednega tiska, ko je ustvaril oče bolgarskega tiska Pajsije prve zgodovinske tiskane epise in odprl bolgarskemu tisku vrata v življenje, tako da je leta 1842. izšla prva bolgarska knjiga »Ljuboslovje«. Pisatelj in izdajatelj tega prvega časopisa je duhovni preporoditelj Konstantin Fotinov. Njegov trud je kaj kmalu rodil uspehe, tako da je že čez dve leti redno začel izhajati ta zvezek. Njegova zasluga je, da je šla v svet bolgarska beseda in da se je bolgarski jezik izpopolnjeval. Toda Konstantin Fotinov se je moral boriti s težavami, katere so mu vsilile politične razmere v Bolgariji. »Ljuboslovje« je postalo izredno dobro urejevana revija, ki je prinašala kulturne, gospodarske in socialne razprave in v kratkem času zajela narod. List je dobil podpornika v bogatem carigradskem bolgarskem trgovcu, ki je v pomagal Fotinovu, da je lahko redno izdajal revijo.

Prvi pravi bolgarski časopis je izšel prav za prav šele leta 1844. Tega leta je začel izhajati »Bolgarski Orel«, prvi bolgarski dnevnik. Prva številka je prišla na svetlo 20. aprila leta 1846. V začetku je izhajal dvakrat tedensko, pozneje trikrat. Urednik Bogorov se je potrudil, da je bila v listu lepa bolgarsčina in je zato zvezo sledil Konstantin Fotinovovemu delu. Leta 1848. je začel izhajati ta list pod novim imenom »Carigradski Vestnik«. List se je zelo razširil in izhajal 13 let.

V kratkem času se je bolgarski tisk tako utrdil v narodu, da se je začel razveseljivo razvijati in napredovati. Tako sta začela izhajati leta 1885. dva časopisa, leta 1901. trije, leta 1911. šest, leta 1916. 18 listov, leta 1921. pa celo že 50 časopisov in 46 časopisnih revij. Od leta 1926. se je dnevni bolgarski tisk še bolj razširil, tako da je bilo leta 1930. v Bolgariji 58 časopisov in 63 časopisnih revij.

Vse to je dalo nove temelje za razširitev dnevnega bolgarskega časopisa in kulturnih ter gospodarskih revij. Leta 1940. je bilo v Bolgariji že 139 časopisov in 50 časopisnih revij. Kako delaven in bogat je bolgarski narod na pisani besedi, naj navedemo, da je bilo v tej dobi izdanih skupno v Bolgariji 552 časopisov in 404 revije. Zanimiva je primerjava o bolgarskih časopisih v preteklem letu in leta 1937. (v oklepaju 1937). Leta 1941. je izhajalo v Bolgariji 43 političnih listov (30), 82 gospodarskih (72), naravoslovnih 11 (15), zgodovinskih 16 (14), vzgojnih 47 (62), zemljepisnih 35 (24), literarnih 18 (9), nepolitičnih 80 (80), 14 vojnih (8), žensko glasilo 1 (1) in drugi 61 (80). Posebno bogat je bolgarski tisk na gospodarskih revijah, ki jih je lani izdajal 52.

Periodično je izhajalo v Bolgariji leta 1940. 23 dnevnikov, 9 tednikov s trikratno tedensko izdajo, 141 tednikov, 18 mesečnikov, ki so izhajali trikrat na mesec, 112 štirinajstrednikov, 73 mesečnikov in 144 v različnih razdobjih.

Vodilni listi so sofijski listi. Najpomembnejša vladna lista sta »Večec«, informativni in ideološki dnevnik, in »Dneec«, list istega značaja. So pa v Bolgariji tudi drugi nič manj pomembni dnevniki kakor »Dnevnik«, ki izhaja že od leta 1903., potem »Mir«, osnovan leta 1894. Poslednji list je predvsem razširjen med bolgarskim razumnštvom. Zelo razširjeno je med narodom »Slov«, ki se je že od nekdaj vnmalo za zedinjenje Velike Bolgarije. Zelo razširjen je tudi jutranji dnevnik »Utro«, dalje »Zarja«; večerni list »Zora« spada med naj-

boljše informativne bolgarske liste. Začela je izhajati leta 1918. Ta list poznajo tudi v inozemstvu. V Bolgariji izhajajo tudi periodični listi v nemščini in italijansčini, kakor nemški »Bulgarsche Wochenchaue«, italijanska »La vita bulgara« in francoski »La parole bulgare«. Ti listi prinašajo v svet Bolgarijo in njeno lepoto.

Prvo stoletje bolgarskega tiska je res bogato in je bolgarski narod nanj lahko ponosen.

Pomen nemškega sunka med Voronežem in Rostovom

Berlin, 21. julija. s. Sovjeti še vedno nadaljujejo s silovitimi napadi na mogočno mostišče čez reko Voronež. Vsi ti napadi pa so žalostno spodleteli in je nasprotnik pretrpel hude izgube. Vztrajnost, s katero Timosenko skuša za ceno ogromnih žrtv izvajati pritisk na levo krilo velikanskega nemškega klina, ki se zadržuje vedno globlje proti drugim življenjsko važnim postojankam sovietskega obrambnega sistema, je najboljši dokaz — pravijo na nemških pristojnih mestih — kaj se zdaj odigrava na prostoru med Doncem in Donom. To potrjuje, da je vojska sovietskega maršala prisiljena, umikati se v neredu, in da dozdaj še nima nobenega upanja, da bi mogla vzdržati, še manj pa zadržati silni plaz, ki grmi od vseh strani. Sovjetski napadi severno od Voroneža so bili vedno in povsod odbiti. Nasprotno temu, kar hoče dopovedati sovietska propaganda, je Voronež trdno v nemških rokah. Naprej se je boljševiskom posrečilo zavzeti nekaj ozemlja, morali pa so se pozneje spet umakniti.

V teh bojih se je — kakor poudarja večerjše vojno poročilo — odlikovala neka pehotna divizija iz Slezijske. Naravnost gorostasna, pravijo, je trditve glasila rdeče vojske, ki pravi, da je ofenziva pri Donu dobila spet značaj umika, za katerega da so se odločili v zadnjem trenutku, ker da se nemškim četam ne bo posrečilo prodreti

v sovietske postojanke vzhodno od Voroneža. Sičier pa isti moskovski časopis priznava, da je položaj ob reki Donu postal skrajno kočljiv in da so Nemci in njihovi zavezniki po načrtu dosegli svoje vojaške cilje.

Berlin, 21. julija. s. S pristojnega vojaškega mesta se je zvedelo, da so 18. julija nemški oklepni oddelki dosegli neko visoko ležajočo pokrajino, ki je zelo važna. Dosegli so med sovražniškovim umikom na južnem delu vzhodnega bojišča. Hitri oddelki so prekorčili na več mestih zgornji Donec. Za teh bojev je bila dosežena skupina sovietskih sil ter obkoljena. Številne zdesetkovane sovietske skupine so bile pri očiščevalnih nastopih na tem področju popolnoma uničene. Nemška letala so znova napadla sovietske železniške proge in ceste na področju južno od Rostova. Pri Voronežu so se odigravali krajevni spopadi pehote in topništva, ki pa so se za Nemce dobro končali. Sovražni oddelki, ki se mu je pod zaščito teme posrečilo prekorčiti reko Voronova, je bil uničen. Severno od Voroneža so bojna letala in strogovalni napadali z bombami vseh kalibrov sovražniške postojanke in topništvo. Mnogo žrel topovskih in možnarskih cevi je bilo zaradi neposrednih zadetkov prisljeni k molku. Za časa letalskih bojev na južnem odseku vzhodnega bojišča so nemška lovška letala sestrelila 30 sovražniških strojev.

Zakaj in kako se bori sovietski vojak

Berlin, 21. julija. s. DNB poroča: Zakaj se bori sovietski vojak? — s tem vprašanjem se bavi uvodnik v listu »Völkischer Beobachter«. Uvodnik slika duševno stanje sovietskega vojaka in pravi, da je na to vprašanje veliko odgovorov. Vsi vsebujejo jedro resnice. Pri boju sovietskega vojaka mogočno, kakor povsod v življenju, odločuje strah. Prve četiri ure v ujetništvu se sovietski vojak ves trese, zakaj leta in leta so mu z besedo in s črko ubijali v glavo prepričanje, da je »fašiste krvoločna zver in da bodo vojaka, če bo ujet, nele umorili, temveč grozotno nakazili in ubili. Da bi usli taki usodi, niso samo politični komisarji in sovietski častniki, temveč tudi neštetí neznaní kmetiči rajši izbrali samomor kakor ujetništvo.

Strah pred fašisti in pred rdečim komisarjem je pa samo učinek in najvidnejši izraz splošnega duševnega stanja, ki ga je ustvaril boljševisem. To je namreč popolnoma izbrisal osebnost in vse njene naravne občutke, da bi telo in duha spremenil v avtomat. Stalina je veljalo dosti truda, preden je svoje podanike pripravil tako daleč. Zadnja leta, zlasti pa ob začetku vojne na vzhodu, je Stalin naredil poskus, da bi pričaral na dan nekako »sovietsko domoljubje« in spet uveljavil do tedaj zasovražene pojme, kakor »domovina« in »očetnjavac«. Ta poskus pa je imel nekaj vpliva, poudarja nemški list, samo v novi, tenki vrhnji plasti sovietskih razumnikov, ki se nabirajo deloma iz Judov, deloma pa iz redkih zastopnikov kar najvišje plačanih tovarniških delavcev.

»Sovietski vojak pa«, končuje »Völkischer Beobachter«, »ne pozna nobenega cilja in nobenega vzora, toda vseeno slepo dirja v ogenj, ko ga zapode naprej in trpi in umira na mestu, kamor ga postaviš, poln strahu, toda tog in nepremakljiv, tako kakor pričakuje čreda med bliskom in gromom smrtni udarec.

Avstralska dekleta služijo tudi na bojišču v pomožni vojni službi, kjer nadomeščajo moške sile v nekaterih vrstah tehničnih operacij ki so potrebne za izdelovanje obalnega topništva. V kratkem bo v to službo uvrščenih še več tisoč deklet.

Edina pot iz zagate, v kateri so zavezniki zaradi izgub na morju, je hitra izdelava velikega števila orjaških letal vrste »Mars«, s katerimi bi bilo mogoče prepeljati v Anglijo dovolj rezervnih čet in vojnega blaga za posamezna bojišča, je dejal ameriški strokovnjak v ladjedelništvu, Henry J. Kaiser. Po njegovem mnenju so letala edino sredstvo, ki bi moglo zaveznike rešiti pred nevarnostjo osovinskih podmornic.

Na zapoved oblasti zbirajo po vsej Angliji odpadke volne in volnenih izdelkov. Pod sleherni uničevanje kunj.

Z letalom je prispel v Beyruht portugalski minister za kolonije Machado, kjer ga je sprejel generalni guverner Bettancourta in druge osebnosti.

V Bratislavi so italijansko-slovaška pogajanja zaradi dogovora o novih določilih glede blagovne izmenjave, ki stalno narasča.

Temeljita obnova Dolenjske ceste

Ljubljana, julija.

Ze pred kakimi desetimi leti je bila Dolenjska cesta tista nesrečna cesta, čez katero je bilo največ pritožb. Kadar je padlo količjak dežja, se je ljudem udarilo blato skoraj do kolen in to ne samo sredi ceste, ampak tudi po hodnikih, kjer so bili. Skoraj vsi hodniki na tej cesti so bili, oziroma so se namreč samo naznačili, to pa tudi pri hišah. Od glavnega cestišča jih loči samo plitev jarek, po katerem se odteka blatna deževnica. Pred desetimi leti pa se tega ni bilo. Pod bivšo državo se za to cesto res niso dosti brigali. Nekoč je mestna občina poskušala cesto malo popraviti, pa je že nastal pravni spor med mestno občino in državo, zakaj cesta je bila državna last. Končno so pred kakimi šestimi leti cesto res malo popravili, uredili hodnike in dvignili cestišče, tako da je cesta postala vsaj znosna za voznike, pa tudi za pešce, čeprav sta bila blato in prah še vedno gosta na tej cesti. Vendar od tedaj dalje smo videli na cesti kar redno cestarje, ki so cestišče pometali, dovažali in posipali gramoz, tako da se je cesta kolikor toliko obdržala.

Po ustanovitvi Ljubljanske pokrajine pa je ta cesta postala glavna cesta vse pokrajine, saj

gre po njej skoraj ves tovorni promet z vsakovrstnimi vozili, tudi najtežjimi. Izkazala se je nujna potreba, da se ta cesta razširi in temeljito obnovi.

Z deli so pričeli te dni, in sicer najprej popravljajo cestišče v odseku od točke, kjer se neha tramvajska proga, to je konec igrišča Korotana pa tja do Škofljice. Cestišče bodo znatno razširili. Cesta bo v vsej dolžini enako široka in ne bo imela nobenih ovinkov. Pač pa se bodo morali na točkah, kjer je dosedanje cestišče preozko, umakniti nekateri hodniki. K sicer tega imena ne zaslužijo, tako da bo cestišče teklo tik ob posameznih hišah. V vsej tej dolžini do Škofljice bo cesta tekla povsem v vodoravni smeri, njen povprečni profil pa lepo vzbokan. To se pravi, da se bo mogla deževnica tudi ob najhujšem dežju takoj odteči v občestne jake, ne bo mogla delati blata in bo cestišče po dežju takoj zopet suho.

Pri delanju cestnega dela so zaposleni domači delavci. V načrtu je sicer, da bo Dolenjska cesta v doglednem času tlakovana, vendar bo tudi domače prebivalstvo že s tem sedanjo preureditvijo prav zadovoljno, ker se s tem izpolnjuje njegova stara želja. Dolenjska cesta bo vsaj do Škofljice dovršena v novi obliki že do jesenskega deževja. (—r)

Nov važen napredek v barvni fotografiji

Novi izum omogoča izgotavljanje barvnih slik z barvnega filma

Ljubljana, 21. julija.

Pred nekako desetimi leti so prišli v promet prvi barvni filmi, ki so bili velika novost v fotografiji. Res, da tisti, ki so po teh filmih segli, niso imeli takoj posebnih uspehov, niti ni film izpolnil vseh pričakovanj, vendar je bil s tem storjen v razvoju fotografije nov korak. Barvni film je dal le pozitivno barvno sliko, ki je ni bilo mogoče razmnoževati. Film je bil pravi barvni diapozitiv in je kot tak tudi romal v album. Prvi barvni filmi so bili tudi v barvah neizraziti. Povrh vsega pa je bil postopek pri razvijanju tako zamotan, da je mnogoterega fotoamaterja odbijal ali pa mu pripravil neprijetno presenečenje, če se prav natančno ni držal predpisane ravnanja pri razvijanju.

Nekaj let kasneje so prišli v rabo izpopolnjeni barvni filmi, katere sta dali v promet svetovnoznani fotoindustriji Agfa v Nemčiji in Kodak v Ameriki. Ti barvni filmi so se odlikovali po pristnih in izrazitih barvah, pa tudi postopek razvijanja je bil nekaj enostavnejši, ostala pa je poglobljena nevednost, da namreč tudi teh filmov ni bilo mogoče razmnoževati oziroma z njih dobivati poljubno število barvnih slik, odtisnjenih na papir. Razvit barvni film je ostal barvni diapozitiv. Ves čas so se fotografiki strokovnjaki in industrije bavile z vprašanjem, kako iznajti postopek, po katerem bi se dale izgotavljati iz barvnega diapozitivnega filma tudi barvne kopije v poljubnem številu. Uveljavil se je način, po katerem so čez papir prevlekli tri sloje barv. Toda takšen postopek je bil silno zamotan in dolgotrajen. Pač pa se je letos pojavil nov postopek, ki pa sloni na kemičnih postopkih.

Ta način izgotavljanja poljubnega števila barvnih odvisov, posnetih z barvnega diapozitiva, se je že začel uveljavljati v Nemčiji. Znan je pod imenom »Coloprint«. Iznajditelj je izdelal posebne vrste papir, na katerega se slika prenese, enako pa je izdelal tudi potrebne matrice za trikratni prenos podobe, za vsako glavnih barv po eno. Potrebne so tri matrice in sicer po ena za rdečo, zeleno in modro barvo.

Izgotavljanje barvnih matric je treba opraviti v temnici, prenos barv na papir pa ob dnevu. Postopek za izdelovanje barvnih matric je tak, da se na ploški negativni film posname z barvnega filma vsaka treh imenovanih barv (rdeča, zelena in modra) posebej. Za ta postopek se uporabljajo posebna barvna sitca. Z rdečim sitcem se dobi matrica za modri tisk, z zelenim sitcem se dobi matrica za rdečo barvo in z modrim sitcem matrica za prenos rumene barve. Posnemanje barv na tri matrice se mora izvršiti v temnici pri rdeči ali temno rdeči luči. Te matrice se potem v posebnem razvijalcu razvijejo in temeljito izperejo v navadni vodi, potem pa v zelo topli vodi. Tako razvite matrice se dajo s kemičnimi postopki popravljati, zlasti, če je njihov predel.

Matrice se nato barvajo. Matrica, ki je bila dobljena z uporabo modrega sitca, se barva v rumeni barvi; matrica, dobljena z uporabo zelene sitca, se obarva v rdeči barvi; matrica, dobljena z uporabo rdečega sitca, pa se obarva v modri barvi. Za dosego tega cilja so predpisani posebni natančni postopki. Prav tako se dajo tudi te obarvane matrice primerno popraviti. Matrice je treba potem temeljito posušiti. Za kontrolo pravilnega skladja barv se matrice polože druga na drugo po predpisnem zaporednem redu. Če prevladuje preočito ta

ali ona barva, da se njen vpliv na matrice s posebnimi kemičnimi sredstvi še vedno omiliti.

Rapir, na katerega se prenaša barvna slika, je posebne vrste. Ima želatinski sloj in vsebuje snovi, ki sproščajo na matricah kemično vezane barve. Pred porabo je treba »Coloprint« papir temeljito zmočiti in nato otresti. Ta papir je treba pritrditi, čezenj pa dati rumeno matrico, iztisniti med njima vso vlogo in pustiti nekaj minut, da preide rumena barvna snov na papir. Ko je odstranjena ta matrica, se zvrstita za njo rdeča in modra, vsaka po 15 minut. S tem je postopek tudi zaključen in barvna slika se da sušiti. Ta barvna slika se da s predpisanimi načini tudi izboljšati s ponovnim odtiskovanjem te ali one barve, ki prihaja na sliki do premedlega izraza. Porabljen matrice se morajo pozneje skrbno posušiti in se lahko ponovno uporabljajo tolikokrat, kolikor barvnih slik si izdelovalec pač misli narediti.

Postopek pri prenašanju barvnih slik z barvnega filma je torej zamotan in siten in zahteva veliko pozornosti. Pač pa omogoča po vsakem delnem izgotavljanju vedno korekturo vseh pomanjkljivosti in napak. Postopek je uporaben tako za povečave kakor za neposredne odtise v velikosti barvnega diapozitiva.

Navylic vsem zamotanostim in težavam pa je v načelu le dosežen cilj, ki se mu pravi: izdelovanje poljubnega števila barvnih slik, kar je bilo doslej neznano. Gotovo je, da bo ta nov korak v razvoju barvne fotografije zanj mnoge spretnosti amaterje, ki so v fotografski kemiji podkovani in jim tudi potrpežljivosti ne manjka.

Nedvomno pa je, da bo novi izum v nekaj letih dobil svoja dopolnila, in bo tudi te vrste fotografija stopnjevala svojo uspešnost in uporabnost. Pred vsem bo prav prišla znanstvu in naravoslovju kakor tudi splošni kulturni porabi.

Novice iz Države

Stroga kazen za brezvestnega verižnika. Zaradi kršitev določil predpisov o razdelitvi in cenah hrane je bil pred izrednim sodiščem obsojen na dosmrtno ječo Spiro Mavlikis iz Udine. Mož je bil namreč tako brezvesten, da je razrezal zaradi boleznih poginulega osla in njegovo meso prodajal. Razen tega je zaklal tudi več telet in jih skrivaj prodajal. Pred rimsko sodišče bo v kratkem prišlo 11 ljudi, ki so ponorejali živilske nakaznice in z njimi trgovali. Eden med njimi je bil tak, ki se je specializiral na ponorejanje nakaznic za sladkor. V Bolzanu pa so policijski organi prijeli tri možakarje, ki so imeli črno borzo z zlatom in zlatino. Najrajši so veržili z zlatniki, pa tudi verženje s tujimi valutami jim ni bilo tuje.

Spreklet let pri uradnikih, ki so očetje številnih družin. Po določilih italijanskega uradniškega zakona morajo oditi v pokoj tisti državni uradniki, ki so dopolnili 40 let službe ali pa starost 65 let, če so pri tem imeli službe vsaj dvajset let. Sedaj pa so dobili posamezni ministri dovoljenje, da pri pošiljanju starih uradnikov v pokoj lahko spregledajo leta tistim uradnikom, ki so očetje številnih družin in morajo za nekatere otroke še skrbeti. Nikakor pa ne sme biti državni uradnik v službi dlje, kakor pa do svojega 70. leta starosti. Leta pa se ne smejo spregledati vojaškim osebam kakor tudi ne sodnikom in profesorjem.

Pogreb kmetijskega strokovnjaka dr. Moserija

Ljubljana, 21. julija.

Včeraj popoldne je bil pogreb dr. Čira Moserija, funkcionarja kmetijskega ministrstva, uslužbenega pri Vis. Komisariatu v Ljubljani.

Pri pogrebnih svečanostih je bil navzočen Visoki Komisar, ki je zastopal tudi fumskega prefekta, dalje podžupan in številni uradniki Visokega Komisariata. Pokojnik, ki je bil splošno znan in spoštovan zaradi svoje nadarjenosti kot uradnik in kot poznavalec kmetijskih vprašanj nove pokrajine, je zapustil živ spomin na se in na svoje delo kakor tudi na odlike, ki so ga dilele kot uradnika in kot državljana.

Njegovi družini globoko sožalje.

Komunistični zločin na Trati pri Ljubljani

Ljubljana, 21. julija.

V soboto popoldne se je pripetil na Trati pri Ljubljani nov zločin »partizanov« nad vobče znanim in priljubljenim mizarskih pomočnikom Ivanom Zwölfom, po rodu iz Kota, pristojen v Črnomelj. Ivan Zwölf je bil v službi pri ugledni mizarski tvrdki Franc Senk na Trati. Odločnega fanta pa bi radi pridobili »partizani«, komunistični begunci, ki se tu in tam še vedno skrivajo po gozdovih v okolici Dravlj. Ker se ni hotel odzvati njihovim povabilom, so ga v soboto popoldne presenetili v Zibertovi gostilni na Trati, kjer se je Ivan mudil s svojim tovarišem. Zločinec je ustrelil Zwölfa v glavo, da se je na mestu zgrudil in izdihnil. Pokojnikovo truplo so nato odpeljali v ljubljansko bolnišnico.

Umor je vzbudil med tamkajšnjim prebivalstvom splošno zgražanje in »partizane« so si s svojim »junaštvom« spet dali pečat svojevrstnih »osvobodilcev«.

V treh vrstah...

Za potovanje na Gorenjsko je potrebna propustnica. O tem so obvestili prebivalstvo nemški časopisi že pred meseci. Ker pa med širokim krogom prebivalstva še sedaj ni jasnosti glede potovanja v ozemlja, za katera so potrebne propustnice, je izdal šef nemške policije ponoven razglas, v katerem opozarja vse potujoče, da je potovanje v protektorat, generalni gubernij, na Gorenjsko, okraj Bialistok in državna komisariata Vzhod in Ukrajina, dovoljeno samo z uradnim dovoljenjem v obliki propustnice. Za te propustnice je treba zaprositi pri pristojnih policijskih oblasteh prosičevega bivališča. Propustnice izdajajo le v izrednih primerih za vojno važnih razlogov.

Sedežev in železniških kupejev v Nemčiji v bodoče ni mogoče več rezervirati, ker ima železniška oblast zlasti skrb za vojno železniško upravo. Tako poroča graški list.

V Brestovcu je umrla 79 letna Elizabeta Mikšan. Nai v miru počivala.

Graški list prinaša lepe slike in obširni članek na celi strani o slovesnem sprejemu delovnih skupin, ki so s evrnile z dela. S slik je razvidno, da je graško prebivalstvo, zlasti pa mladina z vsem navdušenjem, s cvetjem in zelenjem sprejela te nemške delovne borce.

V Mariboru so ustanovili posebno družbo »Südböste«, katere naloga je, zbrati kar največ sadja in ga predelati v marmelado, zelenjavo pa posušiti. Družba ima svoje poslovavnice tudi v Celju, Ptuj in v Brezicah tako, da bo lahko v polni meri izvršila svoje naloge.

Na vzhodni fronti so padli naslednji štajerski rojaki: 22 letni prostovoljec Erih Palir, 24 letni letalski nadporočnik Franc Kumak, pri Murmarnsku 27 letni Franc Košir, 25 letni podčastnik Jurij Eberhardt, letalski poročnik Ludvik Freiherr, 21 letni Kurt Vogl, 21 letni pionir Arnold Hachel in 31 letni poročnik Herbert Mahenbrucker.

Te dni bo preteklo 500 let, ko je oblegel Ljubljano Ulrik, poslednji grof močočnih Celjanov. Mesto je oblegel kapitan Jan Vitovec, toda mesto se je trdovratno upiralo in branilo pod vodstvom Jurija Apfalterja tako, da so se oblegovanci morali umakniti, potem ko so zagnali Apfalterjev stolp nad današnjem Tivolijem.

Državna višja šola v Kranju — bivša realna gimnazija — je v minulem tednu zaključila šolsko leto. Od skupnega števila učencev (340) je dokončalo razred 90 odstotkov učencev in učenec s povojnim uspehom. Gorenjski dnevnik poroča tudi o uspehih na osnovnih šolah v Kranju, ki da so prav tako povojni. Med drugim pravi, da so se otroci kaj kmalu navadili nemščine, tako da je pričakovati, da bodo v bodočem šolskem letu že prav dobro čebljali med seboj v državnem jeziku — nemščini — in lažje sledili predavanjem v šoli.

Te dni bo spet odpotovalo v Italijo na počitnice 158 nemških otrok. Otroke bodo sprejeli v Salvi.

Šport

Prepričljiva zmaga madžarskih plavalcev

V Darmstadt sta se v nedeljo pomerili plavalni ekipi Madžarske in Nemčije. Bilo je to 18. njuno srečanje, ki pa so ga Madžari z lepo razliko točk 27:17, odločili v svojo korist. Tudi v waterpolu so zmagali Madžari z 1:10.

Rezultati: stajeta 4x200 metrov Madžarska 9:29.9 (Tatosov vmesni čas je bil 2:15.6), Nemčija 9:34.1. — **100 m hrbtno** nemški prvak Schröder je bil prvi s časom 1:10.4 pred Madžarom Galambosom s časom 1:13.4. — **400 m prsto** je bil prvi Tatos v času 5:00.2, pred Lehmannom, ki je rabil za isto progo 5:27.00. — **Tudi na progi 1500 m** je bil Tatos brez prave konkurence. Plaval je 19:45.5, njegov najhujši tekmeč je bil spet Lehmann, ki pa je gladko pogorel s časom 21:31.9. S tem je Lehmann izboljšal nemški državni rekord, ki ga je tudi sam postavil. — **100 m prsto** Provir Elemeri v času 1:01.3. Schröder pa je za isto progo rabil 1:02.00. — **200 m prsto**. Tudi v tej disciplini so bili Madžari prvi. Zmagal je Szigeti v času 2:49.6, drugi je bil Tempke v času 2:51.1. — **Povsod v plavalnih disciplinah** so pokazali Madžari veliko premoč, dočim so bili Nemci mnogo boljši v skokih. — **Kakor kažejo rezultati** so se Madžari odlično odrezali, kar se imajo zahvaliti, da so pri njih startali vsi najboljši »kanoni«, dočim so morali Nemci poslati na start malo okrnjeno ekipo.

In kdo bo prišel v B razred

Ze pred tedni so najboljši italijanski nogometaši končali letošnji spomladanski prvenstveni ples in so zdaj na počitnicah. Nekaj nedelj pozneje so končali svoj ples tudi oni iz B-razreda, le nekatere najboljšie klube iz C-razreda je zadelo, da se morajo še v zdajšnji vročini pehati po igriščih zato, da se odloči, kdo od njih bo lahko drugo prvenstveno tekmovalje že igral v višjem razredu, to je v B-skupini. Sedem klubov se v vsem poteguje za to čast. Med njimi nas golovo še najbolj zanima sosednja Pro Gorizia. Z nedeljsko zmago se je priključila ostalima dvema kluboma v svoji skupini in imajo zdaj vsi trije enako število točk.

Nedeljski rezultati so bili naslednji: — na to pa, kdo bo prišel v višjo hišo, bo treba pa še počakati nekaj nedelj.

V skupini A: Pro Gorizia : Cremonese 1:0. Mater iz Rima ni igral.

V skupini B: Cuneo : Juventus (Palermo) 1:1, Varese : Anconitana 1:0.

Po točkah pa je vrstni red takle: v A-skupini: Mater, Cremonese in Pro Gorizia po 2 točki; v B-skupini: Varese 4, Juventus, Palermo in Cuneo po 3, Anconitana 2 točki.

Športne vesti

Damske teniške ekipe Madžarske in Nemčije so se tudi pomerile preteklo nedeljo. Zmagale so gladko Nemke in se je dvoboj končal z rezultatom 4:1 za Nemke. Edino častno točko za Madžare je dobila bivša jugoslovanska teniška prvakinja, ki pa zdaj igra za Madžare, Alica Florjanov s tem, da je porazila najboljšo Nemko Kappel v treh setih z 3:8, 7:5 in 6:3.

V Rimu so se pomerili v arko-rimski roborbori Nemci in Italijani. Zmagali so domačini z rezultatom 4:3.

Svedski rekord na srednje proge Gundar Haegg je izboljšal svoj lastni rekord na progi 1500 m. Novi čas se glasi 3:45.8.

Zagrebska klubna Hašk in Konkordija se vestno pripravljata na medsebojni lahoatletski dvoboj, kajti vsak se je v svoji skupini prebil do finala. Tekmovanje med njima bo 25. in 26. t. m. in vsi pričakujejo, da bodo padli nekateri državni rekordi. Hašk polaga mnogo nade na Turkulja v teknu na 100 m, Konkordija pa na Buratovića. V vrsti tekmovalcev bodo nastopili še Kotnik, Markušić, Flass, Abramović, ki so znamke v hrvaški lahki atletiki.

26. t. m. se bosta med vrvmi spet pogledala iz obraza v obraz Italijan Musina in Sved Tandberg. Borba bo v Rimu. To bo drugo srečanje med njima. Prvo je bilo pred nedavnim v Göteborgu, kjer je zmagal Tandberg. Zmago si je priboril le po točkah. Zdjaj bo imel Sved težjo nalogo, saj bo nastopil v tujem ringu in pred tujim občinstvom. Za srečanje je že zdaj veliko zanimanje v italijanski prestolnici.

Pri nedavnem japonskem lahoatletskem prvenstvu je japonski tekmovalce Yamahus skočil 1.62 m v višino, s čimer je izboljšal državni rekord.

„PAPRIKA MARICH“

Pepe rosso italiano. Italijanska paprika. Garantito puro. In vendita Zajamčeno čista. Dobi presso negozianti di Generi se v vseh trgovinah z Alimentari e Comestibili živili.

DITTA M. MARICH

TORRE ANNUN. CENTRALE (Napoli)

RDEČI KROG

ROMAN

Pri gospodu Brabazonu sem bila v večni zadregi. Nikoli nisem dela, ali imam opravka s poštenjakom ali z zločincem. Od začetka moja službe sploh nisem vedela, da je tudi on član te tolpe. Da bi ostala zvesta svojemu navidezemu značaju, sem morala začeti krasti. Zaradi tega me je skrivnostni gospodar pošteno oštel. Bilo pa je vseeno v moj prid, ker me je končno spravilo v stike z neko tolpo zločincev in nudilo priliko, da sem bila na Marisbury Placu, ko je umrl Feliks Marl.

Yale se je okoriščal z menoj samo zaradi tega, da bi odvrčal vsak sum s sebe. Razen tega je namenil mojemu mlademu življenju tudi lep koček. Tisto noč, ko je umoril Froyanta, mi je bilo ukazano, naj bom v bližini Froyantove hiše z enakim nožem in enako rokavico, ki je bila v resnici par tisti, katero je nosil Yale tedaj, ko je izvršil grozoviti umor.

»A kako ste zbežali iz ječe?« je vprašal Jack.

Talija ga je pogledala in v očeh ji je bilo viedti, da se zabava. »Kako neki bi mogla utiti iz ječe? Sredi noči me je guverner izpustil iz ječe in neki policijski častnik me je spremil prav do stanovanja.«

»Hoteli smo namreč pospešiti Derrickovo odkritje.« je razlagal Parr. »Ko je zvedel, da je Talija pobegnila, se je prestrašil in takoj začel vse pripravljati za beg. Ko pa je vrh tega odkril, da je bil njegov urad izropan, je bil zatrdno prepričan, da je bila Talija nekaj več kot si je on predstavljala.«

43. poglavje.

Zgodba se nadaljuje.

Drugi dan je šel Jack na kosilo k inspektorju Parru. Pri kosilu je bila seveda tudi Talija, ki je v četji dramij imela tako važno vlogo. Ko je bilo kosilo pri kraju, je Parr nadaljeval s pripovedovanjem.

»Če malo pomislite, gospodje, se boste gotovo spomnili, da je bilo ime Derricka Yallea neznano vse dotlej, dokler ni prišlo do prvega umora, ki ga je zagrešil Rdeči krog. Sicer je res, da je v mestu odprl svoj urad, da je izdal nekaj okrožnic, da je oglašal časopis, kjer se je opisoval kot psihometrični detektiv, toda vseh zadev, ki so mu bile zaupane, je bilo kaj malo. Seveda njemu tudi ni bilo do tega, da bi imel kaj velikega poštenega adela. Pred očmi je imel vedno le večje dejanje. Je Derrick Yale po prvem umoru pritegnil nase celo dnevnike, ker mu je šlo za to, da pribežijo čudovito zgodbo in da bi se potlej lotil svojih psihometričnih zmožnosti pri zasledovanju zločincev.«

»Kdo pa je vedel bolj kot Yale sam za ime morilca in kako je bil umor izvršen?«

»Saj se tudi še spominjate, da mu je bilo lahko dobiti pravo sliko o zločinu s tipanjem orožja, s katerim je bil umor izvršen. Zaradi tega so zaprli nekega črne prav na tistem kraju, kjer je Derrick Yale rekel, da ga bodo zaprli. Naravno je, da se je, ko so ta dejstva prišla na dan, Yaleov sloves dvignil do neba. Zdjaj je bil v položaju, ki si ga je želel. Vedel je, da bo zdaj vsak, ki mu bo grozil Rdeči krog, prosil njega za pomoč. In tako je tudi bilo.

S tem da je bil v bližini svojih žrtve in da je užival njihovo zapanje — kajti Derrick Yale je bil zelo prepričljiv mož — mu je bilo dano, da je vplival nanje, naj izpolnijo zahteve Rdečega kroga. Če pa so zahteve odklonili, je bil takoj pripravljen, da jih umori. Froyant, ki se ni mogel sprijazniti z izgubo tako velike vsote denarja, bi lahko še živel, vsaj kar Yalle zadeva, če ne bi

začel raziskovati skrivnosti Rdečega kroga. Začel je svoje raziskovanje na podlagi domneve, ki je temeljila na zelo rahlem sumu, a ga je pozneje privedla do tega, da je razkril istovetnost Lightmanna z Derrickom Yalom. Tistega večera, ko je bil umorjen, nas je povabil, da bi nam razkril, kar je zasledal. Čeprav je bil Froyant načel na sprtnost vsakega strelnega orožja, je tisti večer imel pri sebi dve nabiti pištoli, kar je dokazovalo, da se je nečesa bal.

Spomnili se boste tudi, če ste prečitali uradne podatke in podrobnosti o tem dogodku, da je upravnik poklical Froyanta na telefon v odgovor na Froyantov poziv. Upravnikov telefonski poziv je dal Yalleu priložnost, da je izvršil svoj naplek. Froyantu pa je poziv nudil izgovor, da je naju odslovil. Jaz sem prvi odšel in niti na misel mi ni prišlo, da si bo drznil storiti kaj takega. Ko sva stopila v sobo, sva imela na sebi suknji in tedaj sem tudi opazil, da drži Derrick Yale roko v žepu. Na roki, gospodje, je dejal s poudarkom, »je imel rokavico, kakršne nosijo šoferji, in v tej roki je držal nož, s katerim je umoril Froyanta.«

»Zakaj pa je nosil rokavico?« je vprašal ministrski predsednik. »Da se ne bi s krvjo omadeževal, kar bi jaz takoj opazil. V istem hipu, ko sem obrnil hrbet, je planil na Froyanta in ga zabodel naravnost v sree. Froyant je takoj izdihnil. Yale si je hitro snel rokavico ter jo pustil na mizi. Potem je odšel k vratom ter hlinil, da se pogovarja s človekom, ki pa je bil takoj že mrtev.

Meni je bilo znano, kaj se je zgodilo, toda dokazov nisem imel nobenih. Izvabil je tja mojo hčer z namenom, da bi jo našli v hiši, ki smo je takoj po zločinu preiskali, in jo obdolžil umora, ki ga je sam izvršil. Talija pa je ravnila zelo pametno in šla le do ozadja hiše, od tam pa se je vrnila domov, ker se ji je zdela vsa zadeva hudo čudna; slutila je, da gre za navadno zaroto, ki jo je izmisllil Rdeči krog ali pa Derrick Yale. Oprostite, začel sem nekoliko predalet.

Za zimske mesece si nasušimo dovolj zelenjave

Pravilno sušena povrtnina prav nič ne izgubi na svoji hranilni vrednosti

Tudi naši predniki so že poznali razne načine sušenja, predvsem sadja in mnogih zdravilnih zelišč. Manj pa jim je bilo poznano sušenje raznega sočnega zelenjave. Ni je bilo kmečke hiše, ki ne bi imela za čez leto dovolj nasušenih kamilic, lipovega čaja za zimski prehlad, bezgovih jagod in borovnic za čaj, pa suhih jabolčnih in hruškovih krljev. Take vrste posušenih sadov in zelišč je bilo vedno dovolj v zalogi, da bi se pa lotili sušiti še kaj drugega, jim pa ni bilo do tega. Večletne izkušnje pa so pokazale, kar se sušenja tiče, imenitne rezultate. Gospodinj so vsako leto sušile kaj novega, kakšno novo zelenjavo ali sočevje. Zda je poznana že cela vrsta hranilnih zelenjav, ki pridejo posebno v zimskih mesecih zelo prav.

Kakor rečeno, smo se v prejšnjih časih pri nas na splošno premalo zanimali za sušeno zelenjavo in sočevje. Danes se to mašuje pri prehrani. Za konzervirano povrtnino ni bilo toliko zanimanja že zaradi tega ne, ker je veljalo, da izgubi posušena zelenjava več ali manj hranilne vrednosti, dobrega okusa, predvsem pa, da se uničijo življenjsko važni vitamini. Deloma je to res, zlasti glede vitaminov, ali razni važni vitamini se dajo nadomestiti z dodatki (limonovo kislino, krompirjem, korenjem itd.). Če konzervirano povrtnino pravilno pripravimo, se nam ni treba bati, da jo bomo pokvarili. Pravilno posušena zelenjava je prav tako okusna kakor sveža. Predvsem pa je važna posušena zelenjava za shranjevanje čez zimo in sploh za čase, ko nam druge zelenjave primanjkuje.

Res je, da vse vrste zelenjave in sočevja ne moremo sušiti. Med zelenjavo ne kaže sušiti na primer razne solate (glavnato endivijo), dalje kumare, buče, redkev itd. Sicer pa solato lahko ohranimo dolgo zdravo in svežo v kletih, prav tako buče in redkvice, kumare pa tudi na lahek način konzerviramo.

Z najboljšim uspehom pa lahko sušimo na primer: stročji fižol, grah, korenje, čebulo, zeleno, peteršilj, paradižnike, razne kapusnice, pa tudi špinato.

Sušenje zelenjave je prav za prav zelo enostavno konzerviranje. Bistvo tega dela je, da s pomočjo toplote do neke mere izločimo iz zelenjave ali sočevja vodo in da preprečujemo nadaljnje škodljivo delovanje raznih glivic in bakterij. S tem sočevje je tudi konzerviramo. Posušeno povrtnino lahko hranimo vse leto na hladnem in zravnem prostoru v vrečkah ali v drugih posodah.

Najenostavnejše sušimo povrtnino na štedilniku. Z velikim pridom pa uporabljamo pečice ali sušilnice, ki jih je že precej na deželi. Na štedilniku sušimo zelenjavo tako, da jo razmešamo na posebne lese, t. j. lesene okvirje z mrežo.

Predvsem moramo zelenjavo, ki jo nameravamo sušiti, primerno pripraviti. Izbrati moramo ne preveč zrele, pa zdrave pridelke. Na lese jih moramo razložiti v tankih plasteh, narezane na drobno. Seveda je treba posamezne vrste zelenjave pripraviti na poseben način. Temu delu se pa kma privadimo in prvi uspehi nas bodo opogumili, da bomo z vno nadaljevali koristno delo. Če smo v štedilnikovi pečici, vrat ne smemo zapreti, da lahko uhaja vlažni zrak in da se nam zelenjava ne prežge. Dalje ne smemo lese preobložiti z zelenjavo. Sušenje moramo pazljivo nadzirati in lese pogosto menjavati. Toplota ne sme biti nikdar višja kakor 50 stopinj Celzija; najbolje je, da znaša 65-70 stopinj. Svežo in vlažno povrtnino nalagamo vselej zgoraj. Lese ne smemo prehitro menjavati. Sušenje napol posušene zelenjave je bolj ali manj priporočljivo prekiniti, kar dobro vpliva na okus. Zato se gospodinj ni treba bati, da bi se blago pokvarilo med sušenjem, ako delo nekoliko raztegne.

Pred sušenjem moramo povrtnino obariti. Ko smo jo skrbno prebrali, t. j. odstranili vse prezrelo ali pokvarjeno, jo primerno očistili in oprali, jo še obarimo, to se pravi, da jo izpostavimo nekaj časa (3 do 5 minut) pari. Nekateri povrtnino tudi pari, kar pa ni posebno priporočljivo.

Posebno priporočljivo pa je, da nasušimo čim več stročjega fižola. Najbolje je, da sušimo mesnate,

ne prezrele stroke, ki še nimajo dobro razvitega zrna. Pred sušenjem fižol otrebimo, operemo, po potrebi tudi narežemo ter ga obarimo. Sušimo ga 4-5 ur. Prav nič ne škoduje fižolu, če ga ne moremo posušiti hkrati ter ga sušimo v presledkih.

Nekateri suše tudi špinato. Očiščene liste obarimo, nakar jih sušimo pri toploti od 60-70 stopinj. To sušenje traja kvečjemu 3 ure. Na podoben način sušimo za zimo tudi razne dišavnice, ki pa jih ne smemo obariti pred sušenjem, sicer izgube na okusu in vonjavi.

Tudi zelja si lahko nasušimo, tako da ga bomo imeli za poznejši čas dovolj tudi sladkega. Isto velja za ohrovi in za vse ostale kapusnice. Pred sušenjem moramo zelje dobro očistiti in narezati na drobne liste kakor za kisanje. Parenju ga izpostavimo 5-6 minut, rdeče zelje nekoliko manj. Sušenje pa traja kvečjemu tri ure. Suho zelje s pridom uporabljamo, zlasti pozimi in proti pomlad, ki dodatek k juham in za prikuho. Izvrstni pridelki nam dajo tudi korenje in paradižniki. Plodove moramo predvsem odbrati in očistiti, na-

rezati na 3-4 mm debele rezine ter jih potem obariti, kar traja 4-5 minut. Sušenje pa traja kvečjemu 3-4 ure. Na podoben način lahko sušimo tudi zeleno, čebulo itd. Samo čebulo narežemo na debelejšje kose, 6-7 mm debele rezine. Poudarjamo, da se mora zelenjava sušiti počasi, da ji ohranimo lepo barvo in boljši okus.

Suho povrtnino hranimo v zravnih, suhih in ne preesvetlih prostorih, najbolje obešeno v vrečkah ali v drugih posodah, kjer se da nadzirati. Na osebo se računa 20-25 gr suhe zelenjave na dan. Pred uporabo moramo povrtnino namakati več ur (6-12) v mlačni vodi, kakor fižol v zrnu. Povrtnina se medtem polagoma napije vode ter postane spet kot sveža. Vodo, v kateri namakamo, ne odlijemo, temveč jo uporabimo za kuhanje. Samo ob sebi pa je umerno. Na povrtnino pred namakanjem previdno preberemo in odstranimo vse, kar je pokvarjenega. V splošnem se pravilno posušena povrtnina ohrani zelo dolgo zdrava in užitna, posebno če jo hranimo na primernem prostoru, ki ne sme biti ne prevlažen, pa tudi ne zatohel; posušena zelenjava se namreč navzame vsakega slabega duha in se lahko tudi pokvari.

(Članek je bil priobčen tudi v zadnji številki »Orača« in ga je napisal Fr. Kafol.)

Veliki kupi sladkih hrušk in paprike

Hruške so se od sobote pocenile

Ljubljanski branjeveci na Vodnikovem trgu in tudi njihovi tovariši na Pogačarjevem trgu skoraj vsak ponedeljek napravijo svojevrstne razstave sedaj sadja, drugič zelenjave in sočevja. Nedavno so branjeveci v ponedeljek nagrmadili na svojih stojnicah kupe češenj in graha, včeraj pa so Ljubljancem in njih gospodinje razveselili z velikimi kupi sladkih hrušk, ki jim ponekod na Notranjskem in še drugod pravijo — belice.

Ze v soboto popoldne je prispela velika pošiljka hrušk iz Italije. Najprej je bilo potrebno izvršiti na carini razne formalnosti in v ponedeljek zjutraj so podjetni, previdni in vsestranski v sadni trgovini izkušeni gostitelji tam na Pogačarjevem trgu začeli dodeljevati posameznim svojim odjemalcem primerne količine, in to gotovo število zabojev hrušk.

Prav poučno bi bilo, da bi se človek, ki opazuje poslovanje sadnih grostov, pozanimal, kako se je razvijala v Ljubljani trgovina s sadjem na debelo. Toliko je znano, da Ljubljana ni še imela pred prvo svetovno vojno dobro organizirane trgovine s sadjem na debelo. Ljubljanske trgovce so takrat s sadjem, zlasti južnim, zalagali veletrgovci iz Triesteja, od koder tudi sedaj prihajajo vse velike pošiljke sadja. Ze prva leta po vojni se je prijavilo v Ljubljani več grostov, ki so skrbeli, da je bila Ljubljana dobro založena z vsem raznovrstnim sadjem. Imeli so poslovne zveze z vsemi sadnimi veletrgovci v Italiji, Banatu in Bosni.

Ljubljana je bila včeraj in tudi še danes dobro založena s hruškami. In ljudje so pridno segali po njih! Zakaj? Prvi in bistveni vzrok je v tem, da so bile hruške za 50 stotink cenejše kot preteklo soboto, ko so bile še po 6.20 kg.

In ljudje v Ljubljani se zanimajo za vse vrste cenikov! Kako tudi ne?

Nekatero hruške so bile resnično prav sladke, tako kot med; druge, ki so bile bolj zelenkaste, pa nekoliko trde in malec so vlekale na grenkobo, ki pa človeku še prija.

Ljudje, mladi in stari, moški in ženske, gospe in žene, gospodične in dekleta, so kar oblegali branjevece dopoldne in še popoldne. Vse je potem hlasno zauživalo hruške.

Nekateri se niso ozirali nič na to, da-li so hruške zdrave ali črvice. Komu je bilo, kakšen kisel obraz je bila napravila elegantna gospodična Lija. S snežnobelimi zobki je vsekala v lepo, na videz rožnato hruško. In ogorčeno jo je vrgla proč in izpljunila iz ust vse vsebino. Bila je črvena. Hrušk ni potem pokusila. Podarila jih je nekemu fantku.

Svetlorumeni cenik za zelenjavo in sadje številka 18, izdan od Visokega komisarja 18. julija,

določa cene hruškam I. vrste pri nadrobni prodaji na 5.70 lir, hruškam II. vrste pa na 4.60 lir kg.

Pravi poznavalec sadnega trga in strokovnjak za oceno kakovosti hrušk bi bil pač tu poklican, da bi odločil, kakšne kakovosti so hruške, ki jih sedaj na trgu prodajajo za prvovrstno blago? Črvice blago pač ne spada v I. vrsto? Prav tako tudi bolj obtočeno ne!

Druga ponedeljkova zanimivost na trgu je bila — zelena paprika! Ogromen tovorni avtomobil jo je pripeljal. Čudovito debela je in sladka. Sladokuscu so se pri pogledu na velikansko skladišče paprike kar sline pocedile pri lepem in prijetnem spominu na »lepo z rižem in mesnimi rezinami nadevano papriko!« Mnoge gospodinje so papriko že včeraj marljivo kupovale in pripominjale:

»Napravila bom možu papriko z rižem in sočevjem, nadomestkom za meso.«

Na veliko izbiro so torej na trgu in pri trgovcih s sadjem bruske in paprika. Ze pred dnevi pa so s trga popolnoma izginile limone. Pretaknite oba trga, Vodnikovega in Pogačarjevega, pa ne dobite niti ene same limone.

Po novem ceniku št. 18 so limone I. vrste pri nadrobni prodaji 4.05 lir kg, II. vrste pa po 3.45 lir kg, 1 limona I. vrste po 0.40, II. vrste pa po 0.35 lire.

EIAR — Radio Ljubljana

Sreda, 22. julija. 7.30 Poročilo v slovenščini. — 7.45 Lahka glasba. — 8.00 Napoved časa; poročila v italijanski. — 12.20 Duet harmonik: Golob-Adamič. 12.45 Koncert kitarista Stanka Preka. — 13.00 Napoved časa, poročila v slovenščini. — 13.15 Poročilo Vrhov. Pov. Oborož. Sil v slovenščini. — 13.17 Koncert sopranistke Reziqe Koritnik-Lipušček in tenorista Jan. Lipuščka. — 14.00 Poročilo v italijanski. — 14.15 Koncert čeliste Cende Sedlbauerja, pri klavirju Marjan Lipušček. — 14.45 Poročilo v slovenščini. — 17.15 Pesmi in napevi. — 19.30 Poročilo v slovenščini. — 19.45 Pisana glasba. — 20.00 Napoved časa, poročila v italijanski. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. — 20.30 Vojaške pesmi. — 20.45 Operna glasba na ploščah. — 21.15 Predavanje v slovenščini. — 21.25 Koncert ljubljanskega komornega tria s sodelovanjem sopranistke Ksenije Kušjeve (izvajajo: Marjan Lipušček, klavir; Albert Dermelj, violina; Cenda Sedlbauer, čelo). — 22.15 Orkester »Cetrak«, vodi dirigent Barzizza. — 22.45 Poročilo v italijanski.

Četrtek, 23. julija. 7.30 Poročilo v slovenščini. — 7.45 Slovenska glasba. — 8.00 Napoved časa, poročila v slovenščini. — 12.20 Koncert klasičnega tria. — 12.40 Napolitanske pesmi. — 13.00 Napoved časa, poročila v italijanski. — 13.15 Poročilo Vrhovnega Poveljstva Oboroženih Sil v slovenščini. — 13.17 Koncert radijskega orkestra, vodi dirigent Drago Mario Šijanec, pisana glasba. — 14.00 Poročilo v italijanski. — 14.15 Izmenjalni koncert z Nemčijo. — 14.45 Poročilo v slovenščini. — 17.15 Koncert tenorista Ivana Francela. — 17.40 Koncert violinista Karla Sancina, pri klavirju Škerjanc. — 19.30 Poročilo v slovenščini. — 19.45 Lahka glasba. — 20.00 Napoved časa, poročila v italijanski. — 20.20 Komentar dnevnih dogodkov v slovenščini. — 20.30 Vojaške pesmi. — 20.45 Literarna prireditev družbe »Eiar«: Bdenec, spisal Carlo Linati, uglasbil Arrigo Pedrollo; »Nepričakovani gost«, opera v enem dejanju, spisal Carlo Veneziani, uglasbil Riccardo Pick Mangiagalli. V odmoru: predavanje v slovenščini. — 22.45 Poročilo v italijanski.

»Obisk« št. 6—7

Pred dnevi je izšla dvojna počitniška številka tega našega prelepega družinskega tednika s slikami. Prinesla bo prijetno razvedrilo v naše domove, saj je njena vsebina zanimiva kakor ponavadi in predstavljena v lepi in popolni obliki.

Ovitek v bakrotisku prinaša na prvih dveh straneh poletne motive in slike o četvi, največjim kmečkim delu, zadaj pa razgiban slikovni prikaz balinanja, našega najbolj ljudskega športa, ki te čase doživlja poseben razmah. »Procesija na deželi« je fotografsko in motivno zanimiva.

V knjižnem delu je zastopan senior naše književnosti Ksaver Meško s črtico »Posloviti se je prišlo«. N. Kuret je prispelav zgodovinsko sliko o »Jeziški telovski procesiji v Ljubljani« z zanimivimi slikami. Zorko Simčič je napisal humoresko »O gumbih«. V kraje zanimivega svetovnega dogajanja nas povede tristranski prikaz v slikah: »Od sončne zibel do havajskih čarov«: moderni Tokio, Havaji, Tihomorje. F. Dolenc je k slikam o balinanju na Franc Lokar je dal za to številko novelo »Lea«. A. Gaber nadaljuje s tem »Kaj pripovedujejo stare slovenske podobice« ter popularizira lep kos naše verske in ljudske umetnostne zgodovine v besedi in številnih slikah. Znani naš strokovnjak za biblične dežele dr. A. Jehart nam v besedi in sliki popisuje »Zlet na Babilonski stolpe«. Moda, šah, uganke, Pisani svet dopolnjuje zanimivo številko »Obiska«, ki velja samo 40 lir na leto in ga naročite pri upravi, Ljubljana, Kopitarjeva ulica 2.

Ljubljana

Koledar

Danes, torek, 21. julija: Prakseda. Sreda, 22. julija: Marija M.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: mr. Bakarčič, Sv. Jakoba trg 9; mr. Ramor, Miklošičeva c. 20; mr. Murmayer R., Sv. Petra c. 78.

Pokrajinski svet korporacij opozarja stranke, ki so vložile prošnje za uvoz in izvoz, naj iste dvignejo v Beethovnovi ul. 10-11. soba 25.

Prvi dan cepljenja zaposlenih v slaščičarnah, pekarnah, specerijskih trgovinah in s prodajo povrtnine in sadja so morali na mestnem fizikatu s presenečenjem ugotoviti premajhno število, ki nikakor ne ustreza velikemu številu v teh strokah zaposlenih. Zato jih opozarjamo, naj ne čakajo na zadnje dni, temveč naj takoj v čim večjem številu pridejo k zauživanju zaščitnih tablet proti tifusu, da bodo v štirih zaporednih dneh cepljenje opravili ter dobili uradno potrdilo. Da pa služba ne bi trpela, je mestni fizikat odredil cepljenje že na 7. uro, torej tako zgodaj, da večina obveznikov lahko cepljenje opravi, preden se odpro trgovine.

Iz skupine mesarskih in gostinskih obratov so nekateri med cepljenjem izostali in zato niso mogli dobiti pismenih potrdil, ki bodo potrebna pri reviziji. Opozarjamo jih, naj se v lastnem interesu takoj javijo na mestnem fizikatu, ker vsak daljši presledek med štirikratnim zauživanjem zaščitnih tablet napravi cepljenje proti tifusu neučinkovito. Kakor rečeno, bo treba take ljudi, ki niso v redu opravili cepljenja, smatrati za necepljene ter bodo zato morali nositi vse posledice navedbe, da je cepljenje obvezno za vse osebe živilskih strok.

Ljubljansko gledališče

Drama

Torek, 21. julija zaprto. — Sreda, 22. julija ob 17.30 Učiteljica. Izven. — Četrtek, 23. julija zaprto. — Petek, 24. julija ob 15 Kralj na Betanovci. — Izven. Cena od 10 lir navzdol.

Opera

Torek, 21. julija zaprto. — Sreda, 22. julija zaprto. — Četrtek, 23. julija ob 17 Trubadur. Red Premierski. — Petek, 24. julija ob 17 Krišpin in njegova hotra. Red Četrtek. — Sobota, 25. julija ob 17 Baletni večer. Izven. Cena od 20 lir navzdol.

Abonente red Četrtek opozarjamo, da bodo imeli tokrat zaradi bližnjega sklepa abonentske sezone in iz tehničnih razlogov, namesto v četrtek, v petek predstavo opere braton Ricci: »Krišpin in njegova hotra«, v običajni zasedbi.

Opozarjamo na »Baletni večer«, ki bo v soboto, 25. julija. Spored je na novo naštrvan in obsega skladbe Chopina (Chopiniano), E. Dohnanvija »Pierretin pajčolan« in »Polovske ples« iz Borodinove opere »Knez Igor«. Koreograf: inž. P. Golovin, dirigent: D. Zebre, načrti za kostume: Jela Vilfanova.

Prva repiza Nicodemijevе komedije »Učiteljica« bo v Drami v sredo, 22. t. m. ob 17.30. Delo je sentimentalnega značaja s primesjo komike. Glavni vlogi Elvira Kraljeva in Vladimir Skrbinec. Režiser: Jože Kovč.

Kupujte knjigo

„BAJ GANJO“

ki jo je spisal bolgarski pisatelj Aleko Konstantinov

V tem delu je orisan tip sodobnega bolgarskega človeka bogatega, delno izobraženega in v življenju izkušenega pol meščana — pol kmeta ki še vedno tiči v omejenem krogu, s pomankljivim kulturnim obzorjem a se na vse kriplje prizadeva postati civiliziran svetovni človek.

Pisatelj je očitno zbiral v prvi vrsti negativne strani strička Ganja. Zato niti ne smemo smatrati Baj Ganja kot prerezan prototip bolgarske družbe — ker bi bilo to neobjektivno.

Baj Ganjo bo za vsakega najlepše branje, saj je knjiga med najbolj branimi bolgarskimi knjigami in je prevedena v mnogo tujih jezikov.

Knjigo dobite po vseh knjigarnah in trafikah. Stane le 6 Lir. V kratkem bo v dveh knjigah izšel »KNEZ MARKO«.

V. HEISER

49

Zdravnik gre s križem svet

Komaj sem se vrnil na Filippine, sem hotel način zdravljenja dr. Dyerja do končno preizkusiti. Zdravilo je treba pit, a večini bolnikov se je toliko priščitilo, da se je le enemu od 300 posrečilo zdravilo ohraniti v sebi toliko časa, da je moglo koristiti. Ubogi go-bavci so navadno rekli: »Gospod doktor! Boljše bo, da ostanemo govavi, ko da bi morali še kaj take tekočine popiti!«

Potem smo napravili celo vrsto pokusov, da bi našli način, kako bolni-ku dajati to zdravilo, ne da bi se mu zastutilo.

Kroglice čolmugre so prevlekli s posebnimi snovmi, ki jih želodec ne bi mogel prebaviti; poskusili so tudi zdravilo vbrizgati v žilo. Mi smo se zlasti prizadevali, kako bi olje čolmugre bol-nikom vbrizgali pod kožo, a telo ga ni vrpalo.

Tedaj smo pisati družbi Merck in jo vprašali, če bi nam mogla nasveto-vati kakšno snov, ki bi jo morali dodati olju čolmugre, da bi jo potem tako zdravilo upilo po podkožnih vbrizgih. Od-govorili so nam, da se to naloga de-jansko še niso nikdar bavili, a da bi se stvar morala načeloma posrečiti, če bi

olju dodajali kafe ali etra. Dokaz te možnosti je podal Elidor Mercado, hišni zdravnik v bolnišnici sv. Lazarja. Dodal je kafe po starem ustnem izro-čilu Unne (ki je zahtevalo resorcin in olje čolmugre) in v naše veliko veselje smo ugotovili, da je telo tako mešani-co takoj upilo.

Mnogi bolniki so se kar sami od se-be priiglaševali za zdravljenje. Gobav-cem je bilo toliko pri srcu, da bi se kakšno znebiti svoje velike nesreče, da bi se mi priiglasili v gručah, tudi če bi jim povedal: »Ozdravili boste, če si daste odrezati desnice!«

Rešitev s kafe in resorcinom je pomenila velik napredek, a jaz se zme-raj nisem bil zadovoljen. Zdravljenje je bilo tako počasno, preden se je po-kazalo kako obrevanje ali popolno ozdravljenje, da je po prvem vselem iznenadenju navdušenje zdravnikov, bolničark in bolnikov jelo plahneti. Da bi našli še kako boljše rešitev in od-krili bolj učinkovite mešanice tega olja, smo poslali po lekarniške kemike v Ameriko, a ti niso stvari vzeli resno.

Bolji ko se je človek bavil s temi težavami zdravljenja, bolj jasno mu je bilo, da svet ve presneto malo o go-

bavosti. Če bi hoteli kako napredovati, bi morali vse znanstveno delo pamet-neje usmeriti.

Leta 1915 sem obiskal Kalkuto in se tam srečal s sirom Leonardom Roger-son, ki se mu je prav tedaj posrečilo uspešno ozdraviti a mebnog grižo z zdravljenjem z emetinom. Hotel sem ga navdušiti za naše raziskave s tem, da sem mu povedal, da smo šele na prvi stopnji testne, ki vodi do popolne rešitve, a čeprav smo zastavili vse sile, da bi kako prišli do naslednje stopnje, nismo zmogli nobenega koraka naprej.

Sir Leonard se je za stvar sicer za-nimal, a izjavil mi je, da je že toliko let prebil v Indiji pa da čuti, da je prišel čas, ko bi imel pravico do zaslu-ženega počitka: »Prav zdaj se priprav-ljam za povratak v Anglijo.« A storil je napak, da mi je izkazal svoje gostoljubje. Toliko sem mu prigovarjal pa prigovarjal, da je privolil, da bo odgo-dil svoj povratak in se bavil z našo nalogo. V nekaj mesecih potem se mu je res posrečilo, da je s sodelovanjem nekega indijskega kemika spravil skupaj posebno mešanico čolmugre, ki je dobo zdravljenja skrlila za polovico.

Venomer sem si še prizadeval, kako bi za svojo stvar pridobil čim večje število znanstvenikov. Ko sem kmalu potem prišel na Havaje, sem oblastnike v Molokaju opozoril na napredek, ki so jih napravili v Indiji in jim nasveto-val, naj delo v njihovih laboratorijih zagrabijo še z druge strani. Raba tujih

hlapljivih olj nam je pomagala, da smo prišli za velik korak naprej. Z njimi smo zdravili mnogo bolnikov in jih tudi ozdravili, samo pri osmih od-stotkih se je bolezen po enem letu ali še manj znova pojavila.

V borbi proti širjenju gobavosti je bil napredek v načinu zdravljenja prav tako važen kakor ločitev bolnih od zdravih. Jasno je, da če takoj odkri-jejo otroka z nalezljivo okvaro, pa ga primerno zdravijo, se stem iztrebi važno žarišče okuženja. Vse bolezenski potek gobavosti je tako počasen in pri-krit, da ni moči priti do zaključne so-bede glede veljave tega ali onega zdra-vila ali zdravlilnega postopka prej, ka-kor šele po večletni uporabi, zlasti ker se v klinične cenitve in tudi v mikro-skopske preglede čisto vrinejo pre-cejšnje zmote.

Včasih primerjam zdravljenje goba-vosti z avtomobilom, ki brez zavore drči po strmi cesti navzdol: zdravlje-nje v naših dneh je zavora. Ta ne ute-gne zmeraj ustaviti vozila, pač pa za-držuje hitrost; včasih pa ga tudi do-cela ustavi, sem pa tja pa je celo mo-gče »premeniti« njegovo smer ter ga spraviti na pot, ki vodi zopet do zdravlja.

Čeprav se ne da v nobenem primeru jasno in gotovo izjaviti, ali je bolezen ozdravljiva ali ne, vendar držim, da se z zdravljenjem z oljem čolmugre, ka-kor je v rabi v Culionu, popravi deset odstotkov bolnikov, v petdesetih od-

stotkih izginejo vnanje okvare in bo-lezenski razvoj se ustavi. V tridesetih odstotkih se bolezen samo ustavi, samo deset odstotkov je takih bolnikov, ki jim zdravilo ne pomaga in se jim stanje kljub vsemu slabša.

Čim prej gobavost odkrijemo, tem večja je verjetnost ozdravljenja. V Zamboangi živita dve deklici, ki so ju odpustili leta 1911; eoa je tedaj imela deset, druga pa dvanajst let. Poslej sem njuno življenjsko pot zasledoval: zra-stali sta le nekaj redkih brazgotin, ki ne bodo nikdar izginile, sicer pa sta zdravi in ne kažeta nobenega bolezen-skega znaka.

Na tisoče gobavcev je zdaj spet v svobodi, potem ko so se zdravili v Culionu, ostane pa še zmeraj neresena ena najtežjih nalog: kaj storiti s taki-mi, ki so sicer ozdravljeni, a so ostali hudo nakaženi. Mnogi so se zavedali neizbrisnega žiga, ki so ga nosili na sebi, ko so se vrnili domov. Često so kar prosili, da bi smeli ostati v Culio-nu; zato smo jim določili zdrav kraj, kjer bi se mogli preživljati.

Čeprav olje čolmugre nudi precej zadovoljivo rešitev pri zdravljenju go-bavosti, si znanstveniki še kar naprej prizadevajo, da bi odkrili še bolj uspešna zdravila. Živo srebro, bismut, neo-salvarsan, X-zarki, diatermija: vse pre-kušajo, kar bi dalo najmanjšo upanje na dober uspeh.

Človek v večnem boju z naravo

Z umetnimi pripomočki se človek lahko dvigne tudi do 14.000 m visoko

Čimbolj je napredovala tehnika, tem hujši je postal boj, ki ga človek bje z naravo. Hoče jo ukloniti, da bi mu služila tako, kakor si on, najpametnejše bitje na zemlji, zamišlja. Narava pa je proti temu »nasprotnik« v svojem večnem boju z njim postavila nešteto ovir, a um sodobnega človeka je že tako razvil svoje sile, da se zdi, da bo večina teh naravnih ovir padla in da jih bo le malo, vsaj nekaj časa, če ne večno kljubovalo človekovemu razumu.

Narava je človeku postavila velike ovire na kopnem, v zračnih višavah, na morju in pod njim, vseh psov, Z napredkom tehnike pa padajo te ovire druga za drugo kakor za stavo. Tudi o vsem tem človek začne premišljati, kadar bere n. pr. vojna poročila, ki govorijo o letalskih spopadih v velikih zračnih višavah. Tako smo zadnjič brali v nekem nemškem vojnem poročilu med drugim tudi o naslednjem primeru: »Nemški lovec je v višini kakih 6000 metrov zbil na tla angleško letalo vrste Spitfire, dvajset sekund pozneje je z višine 4000 m poslal v »Rokav« drugo angleško letalo, kmalu nato pa že zaplaval tik nad morsko obalo in dosegel še tretjo zmago.« Torej torej dogodkov, ki so se odigrali v časovnem presledku nekaj trenutkov drug za drugim in v treh, dokaj različnih zračnih višavah.

Zasluga znanosti

Da more človeško telo prenesti napore, ki jih zahtevajo takšni boji, ne da bi sam pri tem pretrpel kakšno škodo, se je treba zahvaliti neutrudljivemu delu znanstvenega raziskovanja. Pri proučevanju vprašanj, ki zadevajo letalstvo, sodelujeta inženir in zdravnik, tehnik in fizik. Mnogokrat se morata opirati na dognanja, do katerih se je človek povzpela na kakšnem zelo oddaljenem polju znanstvenega udejstvovanja in je imel pri tem le namen, poglobiti znanje o medsebojni povezanosti in mrtve narave. Kako važno je to proučevanje življenjskih pojavov, ki ga označujemo kot temeljno proučevanje, je pojasnil prof. Zenneck iz Münchena zadnjič na neki seji, ki so se je udeležili zastopniki družbe »Lilienthal«. Ta seja je bila v berlinskem »Domu letalcev«. Omenjeni profesor je to pokazal na različnih primerih. Če bi se znanstveniki nekoč ne bi bili bavili s pojavi, kakršni na primer nastopajo pri kovinastih žicah ali nitih, če spustimo vanje tok, da zažare, potem danes še ne bi poznali elektron, evi, ki so vsi poročevalsko službo nemške vojske do temeljev spreminile. Prav tako so ugotovitve, do katerih je prišel Heinrich Herz iz golega znanstvene radovednosti in je za preskus Maxwellove teorije uporabil elektromagnetne valove, omogočilo poznejši izum brezžične telegrafije.

Skrajna višinska meja človeškega življenja

Te temeljne znanstvene ugotovitve so nujno potrebne zlasti, če je človek prisiljen podreti ovire, ki jih je narava postavila njegovemu telesu. Znanstvenik, ki letalcu zgradi takšno pripravo, da z njo lahko poleti v življenjsko nevarne višine nad 8000 m visoko, se znajde pred enakimi vprašanji, kot se je znašel tisti, ki je ustvaril človeku možnost, da lahko s svojim čolnom preide podmorske globline. Ne gre le za to, da prodre človek, ne da bi se mu kaj zgodilo, v zanj novo področje, pač pa tudi, da se lahko vrne, čeprav bi mu med potjo odpravljale vse varnostne naprave. Človek se lahko povzpne do višine 2000 m, ne da bi v njegovem telesu nastopile kakšne spremembe. Zrak v njegovih pljučih je pod pritiskom približno ene atmosfere, in brez težav lahko teče kisik iz pljuč v tiste celice človekovega organizma, ki so pod manjšim pritiskom. Če se podamo v višine nad 2000 m, zračni pritisk postaja sicer manjši, vendar pa lahko izravnamo pritisk zraka v pljučih s tem, da močneje dihamo. Brez umetnih pripomočkov pa je človekovo življenje v višini 8000 metrov obsojeno na smrt. To je skrajna meja človeškega življenja. Če pa človek vzame s seboj v zračne višave primerno zalogo kisika, lahko to mejo pomakne dosti višje, tudi do 14.000 m. In v kabini, ki je pod visokim zračnim pritiskom, se letalec lahko dvigne celo do takšnih višin, kakor ga le more prenesti motor.

Če nenadno zmanjka kisika...

Tako je bilo torej izredne važnosti, pojasniti že pred tako visokimi poleti vprašanje, koliko časa letalec od trenutka, ko mu je zmanjkalo kisika, ki ga je vzel s seboj v zračne višave, lahko še zdrži in se ne onesvesti. Glede tega so ugotovili naslednje: v višini 12.000 m se človek brez umetnih pripomočkov onesvesti že po 30 sekundah, v

višini kakšnih 7000 m pa lahko zdrži že celih osem minut.

Poleg vprašanja dihanja v velikih višinah pa nastaja še drugo vprašanje —

zmanjšanje mehaničnega pritiska

V višini 13.000 m je pritisk na človekovo telo šestkrat manjši kot pri tleh. Da bi se prepričali, kakšen učinek ima nagla sprememba zračnega pritiska na letalca, če se nenadno spusti z velikih višin nižje, so začeli delati poskuse v posebnih zaprtih celicah, v katerih so učenjaki zračni pritisk polagoma stopnjevali in se mu sami korajžno izpostavili. Pri tem se je izkazalo, da se človeku, ki je krepkega telesnega ustroja, ne zgodi nič hudega, če se spusti s 15.000 metrske višine recimo do višine 3000 metrov. Na podlagi teh poskusov so iznašli umetne pripomočke, ki padalcu jamčijo, da se mu ne bo zgodilo nič hujšega, če se spusti iz še tako velikih višin na tla. Nikjer drugod se tako lepo ne vidi — pravi berlinski profesor Strughold — da je imel Helmholtz prav, ko je dejal, da je možno naravne sile obvladati samo na podlagi spoznanj, do katerih človek pride z eksaktno naravoslovno vedo.

Tudi zboljšanje letala samega je zahtevalo raznovrstnega znanstvenega raziskovanja. Zlasti je bilo važno temeljiteje načeti in rešiti vprašanje, kako bi se dala doseči

čimvečja hitrost letala

Če hočemo, da bo letalo lahko letelo z veliko hitrostjo, ni dovolj, da ga opremimo z močnimi mo-

torji, pač pa se moramo ozirati tudi na zunanjo obliko letala. In ta oblika mora biti takšna, da bo zrak dajal letalu čim manjši odpor. Pri hitrosti 700 km na uro zrak gladko drsi ob krilih letala in ga pri poletu preveč ne ovira; pri hitrosti tisoč kilometrov pa se že začne pred sprednjim robom letalovih kril tvoriti zračni valovi, podobno kakor valovi pri parniku, če z večjo hitrostjo reže morsko površje. Zrak se pred krili v nekakih sunih kipeče in te zaporedne zgostitve niso nič drugega kot zvočni valovi. Istočasno s to premembo zračnega toka pa v hipu naraste tudi zračni odpor. Letalo izgubi na svoji nosilni sposobnosti in zrak ga začne dokaj bolj ovirati na njegovi poti, obenem s tem pa je postavljena trdnost letala na trdo preskušnjo. Letala, zgrajena za hiter polet, morajo biti že po svoji zunanji obliki drugačna, kot tista, ki lahko letajo bolj počasi. Če naj letalo doseže veliko hitrost, morajo njegova krila biti tanka z ostrimi robovi, počasna letala pa imajo lahko bolj vzbočen profil. Znanost je zdaj tudi že dognala, pri kakšni hitrosti letala in celo po katerem mestu se zrak pred sprednjim robom letalovih kril začne vrtničiti, oziroma, kdaj nič več tako gladko ne drsi ob krilih. In vprav na tistem mestu je torej tudi največji zračni odpor. S primerno spreminitvijo letalove oblike pa se da glavno težišče tega pritiska oziroma odpora zraka prenesti bolj proti koncu kril, zaradi česar se zračni odpor zmanjša in letalo lahko leti z večjo hitrostjo kot bi sicer. Krila so na koncih namreč precej tanjša kot na sredini, kjer morajo nositi več.

Pri najnovejših nemških lovskih in bombnih letalih so vse te znanstvene ugotovitve tudi že upoštevali ter s tem dosegli v letalstvu znaten napredek, o čemer pričajo uspehi na bojiščih.

Ohranitev italijanskih cest v dobrem stanju

Asfaltirane ceste prihranijo dosti bencina, gumija in železa

Pod naslovom »Za ohranitev naših cest v dobrem stanju« prinaša poročevalska družba »La Correspondenza« tehen članek, v katerem piše nepodpisani gospodarski strokovnjak tole:

Na podlagi raziskavanj in ugotovitev Zavoda za ceste pri italijanski Tujski prometni zvezi znaša verjetna sedanja proizvodnja bituminoznih, t. j. zemeljskih smolnatih snovi, kakor je n. pr. asfalt, 30% proizvodnje iz leta 1938. Po cenitvah sedanjih zalog bituminoznih snovi pa so izračunali, da je bilo uradno dovoljeno uporabiti samo za graditev in popravila cest le kakšnih 5 do 10% tistih količin, kot so jih uporabili v ta namen v letu 1938/39.

Pri dobavljanju asfalta nastaja zlasti dvojje vprašanje, in sicer vprašanje prevoza in načina uporabe. Da bi olajšali prevoz, je treba gledati na to, da bo asfaltni prah čimbolj, da ga ne bi bilo toliko treba. Kar pa zadeva način uporabe, pa je zaradi tega; ker ni vedno na razpolago zadostnih količin olja, treba poiskati nove metode.

Vsekakor je za letos treba predvsem izpopolniti nastale vrzeli. Po prvih računih se vidi, da te luknje predstavljajo nekaj več kot tri odstotke celotne cestne površine in da bi bilo za njihovo »zakrpanje« treba najmanj 15.000 ton bituminoznih snovi, torej malo manj kot dvakrat toliko, kakor jih je odbor za ceste prejel. Poudarjajo, da bi se s tem prihranilo znatne količine bencina, gumija in kovinastega materiala, čigar prevoz bi bil dosti težavnejši kot pa prevoz tistih malih količin asfalta, kolikor bi ga bilo treba, da se ceste obdrže v dobrem stanju.

Po poročilih, ki jih je dobila agencija »La Correspondenza«, so tisti odseki lombardskih avtomobilskih cest, pri katerih gradnji so uporabljali bituminozne snovi iz Abruzzov, po enem letu še vedno v dobrem stanju, vsaj tam, kjer so pri graditvi uporabljali mešanico z nižjim odstotkom takšnih smolnatih snovi, pa so se po enem letu na cestah pokazale luknje, na nekem odseku pa je cesta, ki je bila preveč obremenjena s prometom, celo tako razpadla, da so jo morali vso razkopati in jo potem znova asfaltirati.

Poskusi, ki so jih naredili na državni cesti št. 35, pri katerih so uporabljali bodisi debelejšše kose bituminoznih snovi, ali pa, kakor po navadi, prah z Abruzzov, ter vse te snovi prekuhali, niso rodili zadovoljivih uspehov, to pa zaradi tega ne, ker je bilo prvič v mešanici premalo smolnatih snovi, drugič pa tudi zato ne, ker način segrevanja ni bil pravilen. Lepi uspehi pa se dosežejo, če se preveč z vročo smolo debelejši gramoz in se pri tem uporablja asfaltni prah s Sicilije ali pa tudi z Abruzzov. Ta prah vsebuje razmeroma precej mehke bituminozne snovi. Treba pa je pri tem, da ta prah v razmeroma kratkem času segrejemo do visoke temperature. Bituminoznih snovi pa mora biti v mešanici vsaj 3,5%.

Nekaj resnih in zabavnih o prvi evropski železnici

Najstarejša evropska železnica slavi te dni svojo 110 letnico obstoja. To je železnica Linz-Budapejovice. Tedaj, ko je »stekla«, ni po njej zdrvel morda vlak, kakršni danes vozijo po Evropi, pač pa so »vagonci« vlekli konji. Zgradili so jo pred 110 leti, promet po njej pa ustavi točno po 70 letih. V dunajskem Tehničnem muzeju sta še danes shranjena staromodna kočija s kolesi za vožnjo po tračnicah ter majhen, dvosedeen voziček, ki je vozil po omenjeni prvi evropski železniški progi. Dela pri graditvi te proge so se končala leta 1832 pod vodstvom inženirja Matije Schönerja. Dve leti pozneje so odprli še stransko progo Linz-Gmunden. Namen te železniške zveze je bil predvsem ta, da bi čim hitreje in s čim manjšimi stroški lahko odvažali sol iz Salzkammerguta proti severu. Ljudje pa so se po tej prvi evropski železnici vozili na štiri-ali šestesežnih kočijah, katerih kolesa so bila narejena za vožnjo po tračnicah.

Če sta se dva takšna »vlakca« srečala kje sredi proge, so morali enega postaviti s tračnice na travo, da je drugi mogel mimo, potem pa ga spet »posaditi« na tir, približno tako kot je svojčas Martin Krpan prestavil svojo kobilo v sneg, ko je srečal cesarski voz. Pisatelj Kaltenbrunner opisuje tak prizor in pravi, da je vselej pri takšnih prilikah prišlo do hudih prerekaj, kdo se bo komu umaknil.

Na Danskem je dozorela — prava kava!

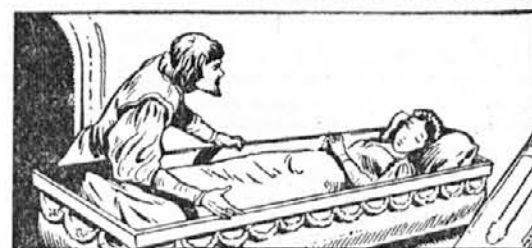
V Kodanjskem botaničnem vrtu so pred kratkim pridelali majhno količino — prave kave! Mno go je bilo treba truda in prizadevanj s to tropsko rastlino, da je končno sad na njej le dozorel. Po poročilu iz Kodanjskega pridelka seveda ni dovolj za vse, vendar pa vsaj toliko, da ga bodo lahko nekaj dali dvoru v uporabo, kar ga bo pa ostalo, bodo razdelili med ostale botanične vrtove, da bodo tudi oni z njim poskusili svojo srečo.

Besedilo: Jože Tomazič

Pogorska pravljica

Risal Jože Beranek

63.

Dvignili so zlato krsto z odra in jo položili na tla. Mizarjev sin je potegnil knjigo, položil lističe kraljični na čelo, usta in na prsi ter jo poklical: »Nevesta, zbudi se iz spanja! Jaz, tvoj ženin, te čakam, da te popeljem pred oltar!«

Trudoma se je prebudila. Zenin jo je vzdignil iz krste in oklenila se ga je okoli vratu. Kralj in ves dvor so od veselja jokali.

64.

Glasniki na konjih so mestu in vsej deželi oznanili, da je kraljična oživila. Povsod je zavladala velika radost, hiše pa se odele v zastave in pisano cvetje.

Pes rešil žensko smrti. Rina Poggigioni se je kopala v Savoni. Ko je zaplavala nekaj metrov proti sredini vode, jo je popadla slabost. Zenska je začela klicati na pomoč, toda nikogar ni bilo tako blizu, da bi njene obupne kliče čul. Pač pa je bil na obrežju njen mali psiček, ki je začutil, da je njegova gospodarka v nevarnosti in je zato stekel k precej oddaljeni skupini ljudi, med katerimi je bil tudi Rinin zaročenec. Pes se je tako sumljivo smukal okrog njega, da je mladenič postal pozoren in potem stopil za psičkom, ki je začel urno ubirati proti kraju, kjer se je s smrtno borila Poggigioni. Mladenec se je vrgel v vodo in še v zadnjem hipu rešil iz vode zaročenko.

SELMA LAGERLOEF:

NA RAZPOTJIH SRCA

ROMAN

»Kako pa govoriš, Karlina?«

»Rečem ti, kar mislim. In nekaj ti bom odločno povedala, dragi prijatelj! Če hočeš na vsak način poročiti revno kmetsko dekle, potem vzemi vsaj katero iz tukajšnjega kraja, kjer ljudi dobro poznaš. Nikar pa ne počenjaj neumnosti in ne jemlji potujočo krošnjarko, ki sama in neovirano hodi danes tu jutri tam. Saj vendar nisi več otrok, Karel Artur, in menda boš razumel, kaj se to pravi?«

Poskušal je ustaviti bolesto poplavo besed tega kratkovidnega stvara, ki sploh ni razumel, za kaj prav za prav gre.

»Nevesta je, katero mi je izbral Bog,« ji je poskušal osvežiti spomin.

»To prav gotovo ni!«

Najbrž je hotela s tem reči, da je nevesta, katero je Bog izbral zanj, le ona sama. Morebiti pa je mislila, da so bile njene solze odveč. Medtem ko je vila roke, je poskušala spet dobiti oblast nad svojim glasom.

»Karel Artur, pomisli na svoje starše!«

Toda prekinil jo je.

»Nimam nobenega strahu pred svojimi starši! Pravi kristjani so in me bodo razumeli.«

»Gospa polkovnikova Ekenstedt naj bi te razumela?« je vzkliknila Karlina. »Ljubi Bog, Karel Artur, kako malo vendar poznaš svojo mater, če misliš, da bo sprejela za svojo snaho vaško dekle iz Dalarna! In tvoj oče bo prekinil s teboj in te bo razdedinil.«

Tedaj pa je jeza Karla Arturja priklopela do vrhunca, čeprav dotlej še ni bil izgubil niti za trenutek svojega ravnotežja.

»Nikar ne govori o mojih starših, Karlina!« se je razhudil. Zdelo se je, da je Karlina uvidela, da je šla predač.

»Ne, nikar ne govori o tvojih starših! Toda dovolj, da govoriš o prošti in njegovih gospe tu v Korskyrki, kakor tudi o škofu v Karlstadtu skupaj z vsem stolnim kapitljem. Kaj pa misliš, kaj bodo porekli, ko bodo slišali, da je nek pastor dirjal po cesti in zasnuhil prvo žensko, ki jo je bil srečal? In končno, kaj bodo ljudje porekli tu v Korskyrki, kjer veliko dajo na to, da se pastorji dostojno vedejo in tako tudi žive? Konec koncev ti ni treba ostati tu, temveč greš kam drugam. Ali kaj misliš na to, kaj bodo porekli ostali duhovniki v škofiji o tej in takšni snovitvi? Bodi prepričan, da bodo nad tem presenečeni prav vsi ljudje v vsej naši pokrajini. Videl boš, da bodo ljudje izgubili pred teboj sleherni spoštovanje. Nihče ne bo več prihajal v cerkev in ti boš moral pridigati pred praznimi klopi. Boš videl, da te bodo poslali tja čisto v severne kraje, v revne finske fare. Nikoli ne boš več napredoval in svojega življenja tek boš moral zaključiti kot pomožni duhovnik.«

Razburjenje jo je potegnilo za seboj in prav gotovo bi še dolgo tako nadaljevala. Toda čisto nepričakovano ji je postalo jasno, da s poplavo svojih odličnih besed ni naredila prav nobenega vtisa nanj. Zato je v hipu prenehala.

In Karel Artur se je resnično začudil nad samim seboj. Resnično, bil je čisto drugačen. Še včeraj bi imela sleherna, pa tudi najmanjša njena beseda poseben pomen zanj. Zdaj pa mu je bilo čisto vseno, kaj si je mislila o njegovem početju.

»Mar ni res, kar sem ti povedala?« je vprašala. »Lahko za nikar, da ni resnično?«

»O takšnih stvarih se s teboj ne morem pričeti,« je rekel nekoliko ponosno, ker je jasno čutil, da je bil od včeraj na boljšem od nje. »Neprestano govoriš o napredovanju in naklonjenosti pri močnejših, jaz pa štejemo to pri duhovniku ravno v zlo. Ravno nasprotno smatram jaz za pravilnejše. Življenje je v uboštvu z ženo, ki si zna sama peči kruh in sama čisti stanovanje, je prav tisto, kar dela pastorka neodvisnega od posvetnosti, kar ga osvobaja in povzdiguje.«

Karlina ni takoj odgovorila. Ko pa se je obrnil k njej in jo

pogledal, je videl, da je stala s povešenimi očmi in mencala z nogama kot otrok, kadar je v zadregi.

»Jaz ne maram biti takšen dušni pastir, ki drugim kaže le pot, pač pa hočem tudi sam hoditi po tisti poti,« je nadaljeval Karel Artur.

Karlina je še vedno molčala. Lahna rdečica ji je zalila obraz in nenavadno mehak smehljaj ji je zaigral okrog ust. Končno je rekla na največje presenečenje Karla Arturja:

»Ali misliš, da jaz ne bi znala peči in ribati?«

Se je mar šalila, ali kaj je sploh hotela s tem povedati? Izgledala je tako ljubka kakor mlada birmanka.

»Ne bom ti v napoto, Karel Artur,« je nadaljevala. »Ti služi Kristus, jaz pa bom služila tebi! Danes zjutraj sem prišla sem, da bi ti povedala, da se lahko vse tako uredi in pripravi, kakor je tebe volja. Vse lahko storim zate, če me le ne boš spodil!«

Bil je tako presenečen, da je stopil nekaj korakov bližje, pa je potem spet obstal, kakor bi se bal, da se bo ujel v past.

»Moje ljubi,« je nadaljevala s komaj slišnim, pa vendar silno ljubeznivim glasom, »ti ne veš, kaj sem doživela to noč. Prav gotovo sem morala biti čisto blizu tega, da te izgubim, ko sem šele razumela, kako silno te ljubim.«

Tedaj je stopil še korak bližje k njej. Njegov preiskujoči pogled je poskušal brati iz njene duše.

»Me ne ljubiš več, Karel Artur?« je vprašala, ko se je obrnila z licem, ki je bilo od strahu mrliško blede.

Rad bi rekel, da jo je že izbrisal iz svojega srca. Toda hipno je začutil, da to ne bi odgovarjalo resnici. Njene besede so ga ganile. Znova so razpihale v njegovem srcu plamenčke, ki so že pojenjavili.

»Če še ti le ne igraš z menoj?« je vprašal.

»Karel Artur, saj vendar vidiš, kako zares mi gre!«

Novo vstajenje se je dogodilo tedaj v njegovem srcu. Stara ljubezen je zagorela v njem kakor ogenj, ki je dobil novega netiva. Noč na gričku in nova nevasta sta izginili v megli in se zgubili. Pozabil je nanjo, kakor se pozabijo sanje.